

Вр № 264/погод/28.09.15

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Райна Иванова Христова
секция „Морска геология и археология“

Институт по океанология "Проф. Фр. Нансен"- БАН- Варна
на

научните трудове в конкурса за заемане на академичната длъжност “доцент” по:
област на висше образование: шифър 4 . Природни науки, Математика и
информатика; професионално направление: шифър 4.4. Науки за земята; научна
специалност: Океанология; научно направление – Палеогеография и
геоархеология, обявен в Държавен вестник (бр. 40/ 02.06.2015 г.)

Членът на Научното жури е избран със заповед № 145 от 03. 08. 2015 г. на
Директора на Института по океанология – БАН- Варна.

Рецензията е изготвена съгласно изискванията на Правилата за условията и реда
за придобиване на образователни и научни степени и за заемане на академични
длъжности (ПУРПОНСЗАД) в ИО - БАН-Варна.

На обявения от Института по океанология конкурс за доцент по: област на
висше образование: шифър 4 . Природни науки, Математика и информатика;
професионално направление: шифър 4.4. Науки за земята; научна специалност:
Океанология; научно направление – Палеогеография и геоархеология, обявен в
Държавен вестник (бр. 40/ 02.06.2015 г.), се е явил само един кандидат – гл.ас. д-р
Преслав Илиев Peev.

Преслав Илиев Peev е роден 19.12.1974 г. във Варна. Висшето си образование
завършва през 1997 г. във Великотърновския университет „Св.Св. Кирил и Методий“
със специалност История и География. През 2000 г. започва работа в Института по
okeанология като специалист. През 2000 г. е избран с конкурс за асистент, от 2006 г. е
главен асистент. През 2014 г. успешно защитава докторска дисертация на тема:
”Палеогеография на пристанищните акватории в древната морска история и археология
на Западното черноморие“ по научната специалност „Океанология“- 01.08.07.

Профессионалната специализация и научните интереси на д-р Peev са
свързани с изследване на древните и антични пристанищни акватории, развити в
крайбрежните зони по Западното черноморско крайбрежие. Научният профил на
кандидата се очертава в областта на морската история и подводна археология,

геоархеология и палеогеография. Основна посока в изследователските търсения е възстановяването на някои от елементите древните природни ландшафти, които в съчетание с геометрията и позицията на древните пристанищни системи, дава възможност за палеогеографска реконструкция на природните условия в периода от Праисторията до Късната античност.

Във връзка с конкурса д-р Peev е представил списък на научните си трудове, който включва общо 30 заглавия.

Научните трудове, които подлежат на рецензиране са:

- **научни статии 24 броя.** Отпадат от рецензия четири научни публикации, които авторът е посочил при защита на дисертационния си труд през 2014 г.: статии № 3, №12, №17, №18 от общия списък на представените статии за кандидатстване в конкурса.
- **участие в монография 2 броя.**

Приемам за сведение, представените от кандидата участия в археологически разкопки.

Представените за рецензиране научни статии са отпечатани в специализирани български и чуждестранни издания. От тях 9 са на английски език. Д-р Peev има издадени 14 самостоятелни статии, които преобладават количествено и са публикувани вrenomирани издания като “*Ricerche di Geomorfologia, Archeologia Navale, Archeometria*”. Ed. AGORA. La Spezia; “*The Geoarchaeology of River Valleys*”. Budapest. Ed. Archaeolingua; *British Archaeological Reports; Quaternary International*. Представени са 8 броя колективни, интердисциплинарни статии, където участието му като втори автор е пълноценно, поради специфичния научен профил.

Особено силно се представя кандидатът с участието си в две монографии:

Пейчев, Peev. 2006; Peev, 2008.

В монографията “Еволюция на Българското черноморско крайбрежие след ранния холоцен” (Пейчев, Peev, 2006) е извършен аналитичен обзор на съществуващата геологичка, геоморфологичка, археологическа и историческа информация относно еволюцията на черноморското крайбрежие през холоценската епоха. Участието на д-р Peev се откроява ясно при анализа на географския картен материал от средните векове до днес, както и при съпоставянето на данните за промените в морските нива от праисторията, античността и средновековието на Черно море, с тези на Егейско и Средиземно море. Логично и целенасочено, с използване на методика от подводната археология, той прави извода, че от описаните многобройни подводни обекти,

единствено потъналите праисторически селища и ранновизантийската стена при Несебър, могат да служат за репери при определянето на морското ниво през холоцен. В резултат на извършената корелация е изготвена крива на колебанията на черноморското ниво от средния холоцен до днес по литературни данни. Монографията е добила популярност сред научната общност от геолози и историци, което се доказва от приложената справка за нейното цитиране.

Самостоятелно участие в монографичен труд кандидатът представя при написването на глава в монографията „*Варна през Средновековието*“ : Физико-географско описание на Варненския залив и езерата, (Пеев, 2008). Върху избрания физикогеографски обект на изследване- Варненския залив и езерата, д- р Пеев прави задълбочено, интердисциплинарно изследване, в което най- добре разкрива своите възможности. В контекста на историческата хронология авторът едновременно прилага и умело интерпретира геологки, геоморфологки, археологки и исторически данни. В резултат е реконструиран природния ландшафт на Варненското езеро в неговото еволюционно развитие и локализацията на пристанището, като контролиращ фактор в тази възстановка е колебанието на нивото на Черно море и динамиката на бреговата зона през античността и средните векове до нашето съвремие. В обхвата на изследването са отразени морфографската и морфометрична характеристика на езерото; клифовия бряг и подводния брегови склон; отчетено е въздействието на процесите на абразия, акумулация, свлачища, срутища, обусловени от литологията и геологкия строеж; проследена е изменението на бреговата морфология през късния холоцен , контролирана от трансгресивно-регресивния цикъл, което се отразява на конфигурацията на пристанището; интерпретирани са климатичните, метеорологични и океанографски елементи в района на Варненския залив като вятърът, вълнението и морските течения. В резултат на комплексното изследване авторът прави достоверния извод, че поради благоприятните природно – географски условия по бреговете на Варненския залив със сигурност има регистрирани най-малко четири пристанища: Варна, Кастрици, Карантината и Галата.

Оценка на научните и научно-приложни приноси на кандидата.

Като оригинален научен принос оценявам реконструкцията на древните пристанищни системи по Западнопонтийското крайбрежие . Чрез едновременно прилагане на широк методологичен спектър от геоморфологки, геологки, археологически и исторически методи, е възстановена локацията на древните

пристанища по Българското черноморско крайбрежие. В резултат на умела интерпретация са възстановени основните елементи на древни природни ландшафти, в които е установено човешко присъствие и е извършена палеогеографска реконструкция на избрани археологически обекти в периода от Праисторията до Късната античност. (2, 8, 15, 19, 29).

За основен научен принос считам целенасочените изследвания на кандидата, свързани с основни моменти от палеогеографското развитие на черноморския басейн през Холоцен. Цялостната реконструкция на древните пристанища е свързана с възстановка на палеогеографската картина по крайбрежието. Д-р Пеев установява и обогатява с нови данни хода и амплитудата на едни от най-важните и сложни геоложки събития през холоценската епоха, каквито са: флукутациите на морското ниво от късния палеолит до днес.; процеса на образуването на съвременните речни долини и пясъчни коси; оценява ролята на абразията като фактор за моделирането на древните брегови линии и връзката им с конфигурацията на древните пристанища; анализира реликтовите форми на релефа.

Важен научен принос представлява конструираната кривата на колебанията на нивото на Черно море от късния палеолит до днес, които са пряко свързани с очертанието на бреговата ивица и конфигурацията на пристанищните системи. Хронологично са проследени флукутациите на черноморското ниво, връзката му със Средиземно море и бреговите линии и пристанищните басейни през IX хил.пр.Хр.- III хил.пр.Хр. и през Античността. Проследени са основни моменти от геоложката еволюция на черноморския басейн през Холоцен.

Флукуационната крива за последните 12000 г е изготвена по литературни данни.

Към научно-приложните приноси отнасям реконструкцията на древните брегови линии и заливите, които са били използвани за пристанища в древността. Изработени са картосхеми, в които са възстановени пристанищните басейни по българското черноморско крайбрежие от север на юг, така както биха изглеждали по време на античното корабоплаване: Шабленска Тузла, н.Шабла, н.Калиакра, Каварна, Балчик, Кастрици, Одесос, Черни нос, Св. Атанас, Обзор, Несебър, Равда, Поморие, н.Атия, Созопол, Ропотамо, Урдовиза, Ахтопол,

При очертаване контура на древната брегова линия са използвани различни географски информационни системи (ГИС), които са част от съвременните археологически проучвания.

Като научно-приложен принос оценявам проследената хронология на развитието на пристанищните системи през енеолита, ранната и късната бронзова епохи. Важно практическо значение има предложената от д-р Peev класификация на древните пристанища, която със сигурност ще влезе фъв фокуса на подобни интердисциплинарни изследвания от други автори. Обособени са: естествени пристанища; пристанища с инфраструктура; временни пристанища (убежища).

По данни от историческите извори и археологически проучвания са регистрирани четиридесет и пет антични пристанищни басейни по Западното черноморско крайбрежие (21, 22, 26, 27).

Важен научно-приложен принос се съдържа в предложената идея от д-р Peev в областта на подводната археология. Описана е методика за консервация на подводното археологическо наследство *in situ* с използването на методи, които предлагат нови възможности за съхраняване, опазване и научни изследвания на подводното археологическо наследство на българския континентален шелф. (5, 7, 13, 20, 25, 28, 30).

Цитирания в наши и чужди научни издания

Кандидатът е приложил представителен списък на цитиранията – общият брой на цитатите е 40 от български и чуждестранни учени на различни форуми, което доказва категорично неговата разпознаваемост в научното пространство.

Критични бележки

Още при подготовката на списъка с научни публикации за участие в конкурса за «доцент» кандидатът би следвало да представи актуализиран списък на общия брой публикации, в който да не са отразени статии № 3, № 12, № 17, № 18, които са използвани при защита на дисертационния труд.

Заключение

В конкурса за «доцент» кандидатът д-р Peev участва като изграден учен, със съвременен подход и собствени, пълноценни приноси. Считам, че кандидатът е изпълнил изискваната на Закона за развитие на академичния състав в република България (ЗРАСРБ) и Правилата за условията и реда за придобиване на образователни и научни степени и за заемане на академични длъжности (ПУРПОНСЗАД) в ИО – БАН.

Представените научни и научно-приложни приноси очертават д-р Peev като изследовател, който познава детайлно фактологията на областта, в която работи; прецизно използва широк методологичен инструментариум и има афинитет към

задълбочени, интердисциплинарни обобщения. Показателно е неговото участие в работата по различни научни и научно-приложни проекти

Рецензията ми е положителна и препоръчвам на членовете на Научното жури да предложат на Научния съвет на ИО-БАН гл.ас.д-р Преслав Peev за избор за заемане на академичната длъжност "доцент".

Рецензент:

Доц. д-р Райна Христова